

FUNDAT Y DIRIGIT PEL PÉRIT AGRONOMO D. FRANCISCO X., TOBELLA Y ARGILA.

Surt el primer y tercer diumenge de cada mes.

SUMARI

Secció d' Agricultura pràctica.—Conferencias agrícolas sobre la phylloxera vastratix. (Acabament.)—Embuts de seguritat (figs. 28 y 29).—Memoria sobre l' *Estudi agrícola del Vallès*.

Secció de varietats.—*Remays casulans*. Propietats de la Consolda y del Satirió.

Noticias agrícolas.—Cullita de las olivas.—Noticia poch agradable.—La exposició vinícola de Madrid.

PREUS Y PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

UN ANY.	20 RALS.		REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:
MITX ANY.. . . .	11 »		
TRES MESOS.	6 »		PORTA-FERRISA 18, BAIXOS.

En BARCELONA:—Llibreria de Verdaguer, Rambla, enfront del Liceo; llibreria de Niubó, Espaseria; Riera, Hospital, 19, botiga del Bano, y en las principales llibrerias.

VENDA D' UNS TERRENOS

SITUATS EN STA. MARGARIDA DE MONTBUY

Una pesa de terra de regadiu nomenada Hort de baix, de cabuda: 8 áreas y 32 centiáreas de 1.ª calitat.

Altre pesa de terra camda de 1.ª calitat nomenada Sort del Colom, de cabuda: dos mujadas.

Un altre pesa nomenada Ubaga de casa Vidal, d' extensió: 7 mujadas de bosch de 1.ª y 2.ª classe.

Nota: las dos pesas primeras están á mitja hora de Igualada, y 'l bosch á tres cuarts d' hora, ab la ventatja de poder carregar las fustas y llenyas al peu del bosch qu' hi ha carretera fins Igualada.

Tots aquets terrenos son sense cens de cap mena.

MAGATZEM DE PAPER

DE

JOAN POCH

PLASSA DE LA LLANA, NÚMERO 19.

Depósit de paper y cartró de tota mena, estampas, cromos, decalcomanias, y tots los articles corresponents á la fabricació de capsas de luxe.

Paper, carpetas y plomas per escriure, á un preu sumament baix.

Venda en gros y á la menuda.

Calendaris: Americá y de L' art del pagés per 1878.

GABELLA DE GINESTA Y DE PI

N' hi ha per vendre: de 1.500 á 2.000 cargas de la primera y de 2.000 á 2.500 de la segona á casa Montmany del Papiol, aixís com també *Plátanos y acacias pera passeig*, y *moreras* pera l' alimentació dels cuchs de seda. Tot de forsa superior, de bona mena y á bon preu.

Informará l' amo de l' hisenda de casa Montmany del Papiol, duenyo del establiment de vins anomenat «La Llegítima.»—Plassa de Catalunya, Café de Pelayo.—Barcelona.

L' ART DEL PAGÉS.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRÁCTICA.

CONFERENCIAS AGRÍCOLAS

SOBRE LA PHYLLOXERA VASTATRIX. (1)

(Acabament.)

II.

¿Quíns remeys s' han empleat pera combatre la *Phylloxera*? Aquest insecte té en Europa las condicions de vida que li son propias, puig troba una temperatura suau y abundancia de vinyas degeneradas pel sistema de poda, á causa de que se violenta son desitj natural d'enfilarse per munt y de la reproducció per mayol en lloch de llevar á que la subjectém. Axís es qu' aquest animal exótic viurá molt en Europa com l' oidium y l' pugó lanígero dels pomers, tots dos vinguts també dels Estats-Units, com queda dit.

Tots los sabis, las corporacions y 'ls governs s' ocupan afanyosos d'aquest terrible quan petit animal, sens trobá 'l medi de combatre'l. Lo fret no l' afecta, puig com vingut del Canadá resisteix extraordinariament y 'ls ous sofreixen fins 25º baix cero; á més de que si vingués un any excessivament fret, l' insecte profundisaria més sota terra y estaria salvat. No n' hi ha tampoch conegut cap animal caníval que 'l persegueixi, pues un importat d' América se reproduheix poch.

Los remeys mecánichs no serveixen de res: lo apretament de la terra impediria 'ls treballs de cultiu y mataria 'l cep, á més de que l' animal surt per las esclétxas. L' inundament de las

(1) Vegis lo número anterior.

terras ab aygua, si bé es remey segur tenintlas més de 40 dias, no pot emplearse per falta d' aygua y porque las terras destinadas á vinya no están disposadas pera las regadas. Tampoch es d' utilitat empastifá 'ls ceps ab ingredients verinosos, porque los insectes posarán los ous á prop dels ceps, com succeheix, y en tot cas més acertat seria l' ingredient aconsellat per Caton fa 22 segles contra la *Pyrala*, que 'l que aconsellan avuy los francesos. Las plantas atractivas no surten efecte, puig la *Phylloxera* es animal monófago, no menja més que la sava del cep, y las repulsivas al ayre descubert son inútils, com ho seria la camphora per las arnas.

Los remeys químichs han sigut més enérgichs. Lo govern francés oferí primer 20,000 frs. y últimament 300,000 franchs, al inventor de la recepta. S' han presentat 700 sollicituts; s' han ensajat en lo camp ó vinya destinada al efecte prop de Montpellier y solsament tres han donat resultat; lo sulfuro de carbono, 'l sulfo carbonat de potasa y 'l sulfuro de potasa; però necessitan en general bastant d' aygua y son efecte es únicament parcial; matan insectes, pero no tots. Se pensá en introduhirlos en terra en forma de gas, per medi de canonets, qu' arribin fins al sub-sol, pero tampoch moren tots los individuos. Es d' aquí que lo Congrés internacional celebrat ara en Laussana (Suissa) haja declarat que aquestos remeys son únicament parcials, es á dir, que no se 'n coneix cap.

Pero no solsament l' efecte d' aquestos remeys es parcial sino que son caríssims. Extenentse lo Sr. Miret á datos numérichs, manifestá que en general l' empleo del sulfuro de carbono costa 500 frs. per hectárea y any, 'l sulfocarbonato de potasa de 800 á 3000 frs. y lo sulfuro de potasa també 500 frs. y referintse á los treballs de Mr. Michel Fermó prop de Montpellier, en lo camp d' experiments, digué que lo remey li costá 600 frs., qu' ab 176 per cultius y 'ls demés de la cullita, va perdre 76 frs. per hectárea, venut lo ví á 10 frs. l' hectólitre; si l' hagués venut á 12 haguera guanyat 43 frs., y si á 15 haguera beneficiat un 2% de son capital. Avans del mal las terras en general produhian 150 hectólitres y 'l vi 's venia á 15 frs., quedantlos un benefici de 1,995 frs., y Mr. Fermó treya fins á 200 hectólitres, per mes que sembli fabulós als nostres pagesos catalans.

Aplicant aquets datos á Catalunya, ahont las terras no donan més que 24 cargas de vi per hectárea, que quedarian reduhidas á 16, contant una tercera part perduda per l' insecte; suposant que 's venguessen á 5 duros, la cullita valdria 80 duros; y contan con que la pérdua no fos més que lo ters de la cullita, que 'ls adobs no costessin més que á Fransa y que 'ls remeys no pujessin de 30 duros, tindriam una pérdua d' uns 58 duros per hectárea. y si 's vengués á 8 duros, qu' es molt suposar trac-

tantse de vins de pasto, la pèrdua fora encara d' uns 7 duros.

S' ocupá després lo Sr. Miret del medi de sustituhí 'ls ceps del país pels americans, idea que fa eco en lo Mitjdia de Fransa. Lo Congrès de Laussana ha classificat aquestos ceps pel ordre de sa resistència, dividintlas en quatre classes, y apart dels inconvenients que presenta cada una, com obstacles en general en la pràctica lo Sr. Miret opinava que tenen los següents:

1.er Que aclimatarian pera sempre l' insecte danyí.

2.ⁿ Lo perill de que degenerin als pochs anys y allavoras no serian resistents al mal: cert es qu' alguns sostenen la contraria, pero lo citat Congrès contesta que no 's pot donar seguretat; y tothom sab com degeneran los sigrons del Sauco, los melons de Valencia, las pastanagas de Paris, etc., al segon any de cultiu en Cataluuya.

3.er La plantació per estaca de 800,000 hectáreas que hi há á Fransa ocupadas per la vinya costaria moltíssim, allí que no fan pagar 4 rs. lo cent com aquí sino que cada trosset de dos pams val l'52 frs. la classe chaquí y poch ménos las altres; á més de que costaria 4 anys lo tenir ceps y 2 més fruyt, y en 6 anys perdrian 600,000 mil-lions.

4.^{rt} La reproducció per llevar té més inconvenients; y aixís es que 'l mateix Mr. Planchon, que n' era mantenedor de l' idea, confessa que ofereix lo perill de que surtin ceps silvestres, de que surtin molts peus mascles y de que las novas plantas trigarian 10 anys en formarse; y Mr. Villar afegeix qu' havent en América moltes especies híbridas d' entre las silvestres, es difícil acertar ab las que no ho sigan; y respecte á las ja cultivadas no son ja tant resistents al insecte, á més de que las llevors no produhirian aquí lo matei y cep d' ahont procedeix sino que fora fácil que tornessen á sortir bastardas.

III

¿Pot y deu l' Espanya fer alguna cosa pera impedir l' entrada d' un hosta tant temible?

Lo cultiu de la vinya va cada dia estenentse maravellosament en Espanya, y moltes comarcas y casi fins provincias no viuen ja més que d' aquest cultiu; de modo que si la nostra cullita no val uns 200 mil-lions de duros com en Fransa, per las noticias recullidas, no deixa d' importar de 60 á 70 mil-lions de duros. La *Phylloxera* donará en nostre clima benigne una ó dos crias més al any qu' en Fransa, com succeheix ab la *Tinea vitis* que en Tarragona se reproduheix tres vegadas cuan en Fransa solsament dos. L' invassió francesa arriba á 5 kilómetros de Narbona y dintre molt pochs anys la tindrem en la frontera, puig camina en la direcció del vent mistral; sent ja miracle que

no hagi vingut per la frontera portuguesa. Notém además que los camps destinats á vinya no podrém cultivá 'ls de blats, que no donarian ni la llevar, ni 'ns fem il·lusions ab l' olivera, arbre á qui Columela anomenava lo mes preciós, porque son fruyt es avuy combatut per las grassas, pels olis de llevors, pel petróleo, etc.; la nostra miseria será més gran que á Fransa, porque además no contém ab los recursos d' aquell país, ni 'ls nostres ceps donan tanta producció que permetin grans gastos.

Consideradas aquestas rahons lo Sr. Miret senyalá lo imperiós deber qu' Espanya té de preservarse de la Philloxera y manifestá 'l medi qu' habia concebut despres d' haver sigut aprobat pels homes científichs d' Orleans, Burdeos, París y altres, punts. Aprofitant la circumstancia de que 'l animal es monófago, es á dir, que no menja mes que cep, y que sas voladas no pasan de 20 kilómetros, femli, deya, una barrera; arranquém los ceps en una faixa de 25 kilómetros d' ample y 30 de llarch desde 'l mar, seguint la direcció del Pirineu, puix sols fins aquesta última distancia del mar se veuhen ceps á causa de la depresió qu' allí sofreix la montanya, y la Philloxera no tocará may las nostras vinyas; d' altre modo la invasió es inevitable tocantse casi ve com se tocan los ceps francesos y 'ls espanyols. La superficie d' aquesta faixa es de 75,000 hectáreas, y encara que segons datos recullits solsament la 7.ª part está ocupada per la vinya, suposém que sigui la 5.ª part, ó sia 15,000 hectáreas. La cuestió está reduida á que s' indemnisi als cultivadors d' aquestas terras l' import de la diferencia de renda qu' obtinguin d' ellas una vegada que sia arrancada la vinya, cual import no pasará de 225,000 duros; y si 's recorria al mateix sistema per la frontera de Portugal, que tal volta no sigui precis, serian en total 450,000 duros. Comparant aquest gasto ab los molts millions de duros que perdriam anualment, puix Fransa pert ja de 12 á 15 millions d' hectólitros de vi, lo que representa uns 40 millions de duros al any; sembla que 'l projecte s' hauria de realisar sens mes pensarhi.

Explicá 'l Sr. Miret que l' introducció artificial del insecte no haurá de causarnos por ab tal que no falti vigilancia. Ab las prohibicions severas de l' entrada de sarments y barbats se pot evitar; pero que si 's presentés per una imprudencia, cremant al moment los peus atacats, los existents á 50 metros al voltan y desinfectant la terra aquella, 'l perill desapareixerá.

Despres de manifestar sa gratitut al Institut agrícola, al govern, al governador de Barcelona y á las autoritats, corporations y sabis francesos y espanyols que li havian prestat sa cooperació y son apoyo, fins á posehir los coneixements y noticias exposadas, porque d' ells podia resultar un gran bé pera

la pobre Espanya, per mils d' altres motius treballada; va demanar que contribuïxen tots los que puguessin fins á obtenir del nostre govern una disposició que podria formularse de la següent manera:

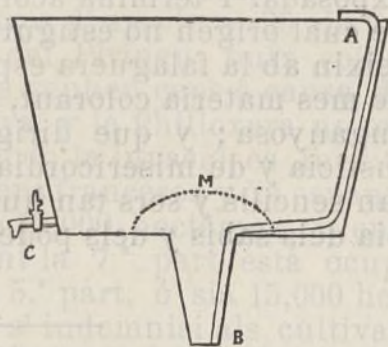
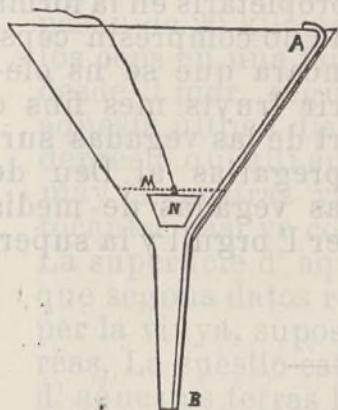
1.ª Senyalament de severas penas pecuniarias y corporals als introductors de plantas vivas y tots los productes del cep menos lo vi; 2.ª Creació de comisions que sobre tot en las fronteras vigilin incesantment las vinyas y 'ls criaderos; 3.ª Que 'ls gobernadors fassin arrencar y cremar tots los ceps atacats y sospitosos, y 50 metros al voltant, indemnisant solsament los sospitosos 4.ª Que en aquestos punts no se torni á plantar ceps fins passats 4 anys; y 5.º que se practiqui 'l vall ó barrera indicat sobre tot en la frontera francesa, indemnisant als propietaris en la forma exposada. Y terminá aconsellant á tots que no compresin ceps, de qual origen no estiguin ben segurs, encara que se 'ns ofereixin ab la falaguera esperança d' adquirir fruyts mes fins ó de mes materia colorant, que la major part de las vegadas surt enganyosa; y que dirigim fervorosas pregarías al Deu de justicia y de misericordia que 's val moltas vegadas de medís tan sencills y sers tan humíls pera abatrer l' orgull y la superbia dels sabis y dels poderosos.

EMBUTS DE SEGURITAT.

En lo n.º 20 donarem á coneixer un embut que portaba 'l nom d' *embut-avisador*, (fig. 26), porque cuan la bota era plena, 'ns ho avisaba un surador que pujaba y allavors per medi d' una aixeta, aturabam lo vi que quedaba en l' embut, quin trasladabam á un altre bota. Aquesta eyna, no ajustaba en lo forat de la bota y las dos que presentém avuy ajustan perfectament, atesa la forma cónica del broch ó la estopada colocada en ell.

Las figuras 28 y 29, son dos embuts; de llauna l' un y de fusta l' altre: 'l primer usat en Reus pèls Srs. Soberano y Comp.^a y 'l 2.ⁿ en Vilanova y Geltrú per en Miquel Esquirol, y si bé la teoria es la mateixa, los resultats práctichs son distints, porque l' un es modificació del altre, es á dir: lo 2.ⁿ ho es del 1.er

La figura 28, es un embut de llauna de la forma dels usuals, que té un colador M, pel mitx del que passa una vàlvula N, lligada ab un fil, perque cuan lo nivell del vi baixi, puga deixar-se anar y tapi, pera podersel traurer sense vessá 'l vi. Com qu' ajusta bé á la bota y tapa herméticament, es precis pera que entri 'l vi, que l' ayre ixca, y per aixó te engantxat per la part de dins un canonet de llauna AB, pel qu' ix l' ayre al moment qu' entra 'l vi.

Embut de seguritat.—Figs. 28 y 29.

La figura 29, es un embut de fusta, capás de rebre una portadora de vi, que té 'l colador M rodó ó esférich, una aixeta C, y 'l tubo AB per l' eixida del ayre.

La teoria ó modo de funcionar es lo mateix, sols qu' en aquest, lo vi sobrant se treu per la aixeta á la que s' engantxa un canó de goma pel que 's buyda y 's fá anar ahont se vulla.

Las ventatjas d' aquest últim son marcadas: 1.er perque sent lo colador postis, pot traurers' y netejars' ab facilitat; 2.ª perque may pot vessar, ja que cabenthi tot una portadora, l' únich que pot succehir, es qu' avans de tirarlli, la bota ja fos plena; en cual cas tampoch s' en vessaria una gota y 3.ª y principal, qu' al arrancar l' embut de la bota, si es massa plé, 'l mateix pes podria inclinarlo y ferne vessar poch ó molt y per últim la facilitat

de portarlo buyt d' un costat al altre y la supressió de la válvula per la dificultat de qu' ajusti bé, per lo fácil d' embrutarse.

He fet notar tot aixó, en la comparació mútua d' aquestes dos eynas ab l' estrangera ó siga la del altre dia, perquè com aquella es de lo mes modern recomenat pèls francesos, pugám fer coneixer l' us mes ó menos perfeccionat de semblants eynas *rústicas* de la nostra terra.

FRANCISCO X. TOBELLÀ.

MEMORIA

SOBRE

L' ESTUDI AGRÍCOLA DEL VALLÉS. (1)

III.

De la terra de cultiu.

(Continuació.)

Terrenos d' argila pura.—Aquest terreno, es impropí á la cultura per la exessiva quantitat d' argila que conté, qu' en alguns cassos arriba á un 75 per 100 y exedeix en altres d' aquesta quantitat; pel general no poden grillar las plantas en ell y per altra part los gastos de conreu son tan exessius que no te compte ferlos, atesos los resultats que produheixen. Aixis donchs, en compte d' emplearlos per usos agrícolas, se destinan á la elaboració de rajols, teulas y altres productos de jerrer y terra cuyta, péra lo cual son molt buscats y fins ben pagats.

Aquets terrenos solen ser d' alguna fondaria, essent sa capa laborable molt reduhida, baix la cual se trova la gran massa d' argila roja bastant pura.

Los tenim en diferents punts de nostra comarca, però pel general se trovan en la part Sud de la mateixa, ó siga en los pobles de Mollet, Martorellas, Sant Fost, Vilanova de la Roca, Parets, Montmeló, Granollers, Canovellas y en poca quantitat en alguns altres pobles de la part alta. No 's cregui tampoch que tal classe de terrenos abundi en las jurisdiccions municipals avans citadas, ants al contrari ocupan molt poca extensió ab relació á la classe de terras argiloso-arenosas de que 'ns aném á ocupar.

Terrenos argiloso-arenosos.—Se distingeixen aquets terrenos de los arenisco-argilosos, descrits avants, en que la argila 's trova en ells en pro-

(1) Veginse los números 8, 10 y 20 d' aquesta publicació.

porció major que la arena. Existeixen en nostra comarca dos varietats d'aquestos terrenos coneguts científicament ab lo nom de *terras francas* y *terras fortas*, y en la comarca ab los de *terras primas* y *terras grossas*.

Las terras francas ó *primas*, son molt fertils; puig que cuasi tots los vegetals prosperan en ellas: contenen algunas vegadas fins 20 per 100 de calcárea. A aquesta mena es á la que principalment se dona 'l nom de terra argilo-arenosa, sent la mes semblant á la arenoso-argilosa, cnal fertilitat habém esplicat, y aquesta té lloch cuan lo llot li porta l' element calcáreo.

En nostra comarca se dona á aquestas terras lo nom de *terras de fondo* ó *primas*, á causa de sa fondaria, que sol arribar en alguns punts á 2 metros y mes. Com hem dit, entra en sa composició, en parts poch variables, la argila y la arena, unit á la primera 'l llot y altres substancias fertilisadoras que permeten la vegetació de tota classe de plantas, tals com las hortalissas, las llegums, las fruytas, los cánems y totas las demés que son comunas en aquesta comarca.

Aquestas terras las subdivideixen los agricultors d' aquet pais en dos classes, una la mes prop als terrenos cuarssosos, qu' hem estudiat ja, y la altra mes prop á las terras d' aluvió ó sigan als terrenos arenisco-argilosos.

Las terras mes proximas als terrenos cuarssosos se coneixen en la localitat que 'ns ocupa ab lo nom de *terras de sauló*, contenint además de la argila y la arena, interpost lo *granito* desfet, y en los punts mes proxims á la formació granítica, dominant lo sauló á la argila y arena.

Aquets terrenos de sauló dominan en la falda de las montanyas de la part Sud de la comarca y 's trovan principalment en la Roca, Montornés, Vallromanes, Martorellas, Sant Fost, y en alguns punts del Est com Llinás, Cardedeu y altres, pel general se destinan al cultiu de vinya y algunas vegadas al de cereals ó blats.

Las terras mes próximas á las dels terrenos dels aluvions moderns, difereixen dels terrenos arenoso-argilosos, encara qu' en aquestas la cantitat d' argila domina á la d' arena, podent considerarlas com intermediarias entre las arenisco-argilosas y las argilo-arenosas. Contenen com las primeras los palets y 'l llot y *detritus* vegetal que las fertilisa, se destinan á la sembra del blat de moro y patatas, mes altres cultius semblants als que se destinan las nomenadas en lo pais *palencosas* y cuan son una mica sobrecarregadas d' arena se las destina al cultiu de blats barrejadissos nomenats *Mastall*.

Se trovan aquestas terras pel general junt als aluvions moderns y per tant en los termes de Sant Pere y Vilanova de Vilamajor, Llinás, Cardedeu, Canoves, La Roca, Canovellas, la Garriga, la Atmetlla, Granollers, Llerona, Montmany, Figaró, Bigas, Riells, Caldas, Llinás de Munt y de Vall, Palou, Montmeló y Mollet, dominant en el centro de la comarca.

Las terras fortas, anomenadas en lo pais *grossas* ó *rojas*, son d' inferior calitat que las *primas*, entra en sa composició principalment la argila que per son color roig han donat en donalshi la gent del camp lo nom de terra roja; la denominació de *terra grassa* ó *grossa* que també li donan los pagesos, es sens dupte degut al caràcter greixós que presentan las argilas, caràcter tan mes sensill en las terras que 'ns ocupan, cuant qu' en sa composició se trova molt poca arena, lo cual la fá sumament costosa de treballar ja siga ab arada, ja siga ab fanga.

Pel general en nostra comarca 's treballa fangantla á cuanta major fondaria 's puga, treball que per cert se fá sumament costós per lo molt compacte, que 's presenta sa segona capa, desistint en alguns cassos de fangarla pel exessiu gasto que reporta.

Aquesta classe de terras se destinan en nostre país á la sembra de blats *xexas* y llegums com patatas, monjetas ó fasols, blat de moro, mill etc. També 's sembran en ellas farratjes, pero per son cultiu no son de las millors, tenint que prescindir del cultiu dels llovins porque no van bé en ellas.

En alguns punts las hi ha de molta fondaria y de bastant bona calitat (cuanta mes arena contenen), y en altres sa capa laborable es sumament reduhida, sent sa segona capa molt carregada d'argila casi pura, que com hem dit impedeix la vegetació de las plantas.

Aquesta classe de terras abundan en diferents punts de la comarca, pero pel general se trovan en major extensió en la part baixa ó siga en lo plá y per tant en Canovellas, Granollers, Palou, La Roca, Vilanova de la Roca, Montmeló, Parets, Mollet, Llíssá de Vall, Gallechs, Sant Fost, Montornés y altres punts d'aprop, trovantse també en La Atmetlla, Santa Eularia de Ronsana, Bigas, Caldas y algunas altres jurisdiccions de la comarca.

Terrenos argilo-calcáreos.—Se trovan alternant ab las terras *primas* y *grossas* descritas anteriorment, las terras argilo-calcáreas, están generalment situadas en las montanyas baixas contiguas al plá.

Lo carbonat de cals que contenen las fa distingir de las altres terras argilosas; variant molt sa composició. En aquesta varietat entran las argilo-calcáreas (argilosas) que contenen mes de la meytat de son pes d'argila y son molt poch consistentes; y las terras argilo-calcáreas (calcáreas,) que son molt mes fértils que las primeras.

En ellas se produheixen en nostra comarca bons prats naturals, y 's cultivan los cereals y las vinyas ab bons resultats.

Se trovan aquesta classe de terras en las montanyas baixas tocant á Granollers, y compresas entre 'l Mogent y 'l Congost, sobre tot en los termes de la Roca, Palou, Parets, Montmeló, Canovellas y altres punts comarcans.

Terrenos calcáreos.—Caracterisa á aquesta classe de terrenos lo carbonat de cals que 'ls comunica un color blanquinós y las fá molt frescals. Sense ser improductius son poch á proposit per la cultura si no venen barrejats ab altres parts del terreno; son, no obstant, fàcils de cultivar com se veu en molts punts de nostre país, pero 's secan fàcilment y son sempre fredas á causa de que 'l color blanch las priva d'escalfarse.

Dos varietats d'aquests terrenos se presentan en la comarca que 'ns ocupa, los arenoso-calcáreos y los calcáreos compactes.

Terras arenoso-calcáreas.—Compon aquesta varietat de terras la silisse barrejada ab la greda, son principalment destinadas á vinyas y algunas vegadas á cereals, quant contenen alguna part d'argila. Se trovan en los pobles situats en los colls del Congost, en Llinás, Gualba, Vilamajor, y alguns altres punts.

Terras de calcárea compacta.—Aquest terreno compost de carbonat de cals molt compacte, es poch utilisable pera la cultura, per exigir labors fondas molt costosas y molt adob, utilisantlo per aquestas desventatjas tant sols pera vinya, y principalment extrayent d'ell las betas, banchs ó

massas de pedra que conté ab destino á la construcció. El Figaró y Llinás donan pedra d' aquesta classe que dona excel·lents resultats pera la construcció y per tant es molt estimada.

Terrenos magnesianos.— Lo carbonat de magnesia, qu' es lo principal element d' aquets terrenos, xuc-cla molta mes aygua que 'l carbonat de cals, lo qual fa que 'ls terrenos magnesianos sigan mes permeables y mes lleugers que 'ls calcáreos; la magnesia dona en general fecunditat al terreny y fa que sos productes menjívols sigan mes pahibles y per tant molt saludables. En nostra comarca trovém terrenos magnesianos, si be en petita extensió en Cardedeu, Vilamajor, Samalús, Tagamanent, Ayguafreda y Monseny. Cuals poblacions tenen justa fama per sas excelentas ayguas qu' á causa de la quantitat de magnesia, qu' al atravessá 'ls terrenos magnesianos xuc-clan, despertan la gana d' un modo notable y son per tant recomenables per sas virtuts higiénicas.

Pera complertar l' estudi de las terras de la comarca que 'ns ocupa, es precís donar sisquera siga soma, una ideya general de las propietats físich químicas, de las terras que la composan. Encara que 'ls caràcters variats que presentan los diferents sols ó terrenos cultivables qu' hem descrit fan bastant difícil l' estudi complert de tals terrenos, las qualitats y 'ls inconvenients que presentan, sa fertilitat y elements que 'ls hi son necessaris pera son millorament. Es precís, pera no perdrens en aquest enredat laberintho, coneixer be l' efecte que produheix la terra ab respecte als vejétals que se li apropien, efecte cual importancia 's prefixa pel estudi dels fenómens físich-químichs de la vegetació. Sabut es que'l terreny que deu soportar las plantas y permetre 'l desenrotllament de sas arrels, cedeix als vejétals los principis assimilables, que li son propis, reb l' aygua y xuc-cla 'ls gasos de l' atmósfera necessaris á la nutrició de las plantas; conservant lo calor que reb del sol, y trasmetentlo als vejétals segons lo grau de porositat ó conductibilitat major ó menor del terreny. Veyém, donchs, que per apreciá 'l valor d' un terreny, es necessari regoneixer per medi d' un anàlisis químich los elements que 'l constitueixen y estudiar las propietats físichs, cual influencia es també importantíssima. Pasém, donchs, inseguint l' ordre científich á practicar l' estudi de tals propietats.

(*Seguirá.*)

SECCIÓ DE VARIETATS

PASSEJADAS EN OCTUBRE, NOVIEMBRE Y DISEMBRE.

REMEYS CASULANS.

PROPIETATS DE LA CONSOLDA.

En lo número 20 parlárem dels remeys emolients ó suavisadors. Veus aquí dos plantas qu' he tingut cuydado d' arrancar ab sas arrels, y que pertanyen á aquesta mena. Una es la *Gran Consolda* (*Simphitum officinale*)

vulgarment anomenada *Orella d' ase* sens dubte á causa de la forma de sas fullas, cuan no son complertament desentrolladas. En cuan á son nom de Consolda li vé d' un error popular divulgat pels metjes hi ha alguns sigles. S' atribuhian á aquesta planta la virtut de consolidar, de reuní 'ls órgans, de curar las fracturas y aturar las hemorragias cicatrisant los vasos oberts de las llagas. La consolda vol las terras grassas y humidas, los prats, los prats fondos, los boscos, las voras dels torrents y dels estanys. La planta es vividora, alta de 50 á 60 centímetros. Lo tronch es brancallut, avellutat, angulós, y carnós. Las fullas son grossas, sense dents y si solsament una mica onduladas á las voras, de forma oval aguda; son *alternas*, es á dir: que no surtan de duas á duas del mateix punt del tronch, sino que 's trovan l' una en front del altre, separadas, per un petit espay.

Las flors un poch *tubuladas* y en forma de campana, apareixen en los mesos de Maig y Juny. Están disposadas en *espigas* encorvadas y cayguadas, n' hi ha de rojas, de grogas y de blancas.

Las arrels son espessas, apenas reunidas, brunas á l' exterior, blancas per dintre, sucosas, dolsas, inodoras, plenas de mucilach viscos, al cual dehuen sa propietat suavisadora, es bó recullirlas en lo mes d' Octubre ó de Novembre. Després d' haberlas netejadas bé, se las talla á trossos pel llarch y se las asseca. Las superficies posadas al descubert se tornan grogas y després brunas.

—La tisana de consolda se prepara fent bullir en un litro d' aygua 60 grams d' arrel de la que s' ha tret l' escorsa. Per totas las preparacions que vaig á indicar, se deuen emplear utensilis de terrissa. L' arrel fresca achafada y aplicada sobre 'ls tumors inflamats calma 'l dolor. Un cataplasma ben calent fet ab aquesta arrel bullida dona un gran alivio en los exessos de gota, no perque siga un especifich contra aquesta malaltia, sino perque te la propietat calmant análoga á la de la malva, grana de lli y de moltras altres plantas de que 'ns ocuparém.

Hi ha altres dos especies de consolda que 's poden utilizar en los cultius en petit y son: la *consolda de fullas aspres* y la *consolda erissada*. Se las sembran primerencas en una terra tova y fonda y desde 'l mes d' Abril donan un farratje al que las vacas s' acostuman ab facilitat. La consolda perteneix á la mateixa familia de la borratxa, la de las *Borragineas* que pren son nom d' aquesta última planta de la que parlarém un altre dia.

PROPIETATS DEL SATIRIÓ.

Aquesta planta de fullas oblongas, llisas, d' un vert clar tacat de brú negrós, y que la arrel forma dos *tuberculs* de la grossor d' una avellana es l' *Satirió tacat* ó *herba de las abellas* (*orchis maculata*), de la que habem vist en lo mes de Maig las bonicas flors porpradas, disposadas en llargas espigas, y qu' anomenem *Pentecóstes*. Examinadas ab atenció, aquestas flors ofereixen una disposició particular que forma 'l tipo de la familia de las *Orchideas*, familia poch coneguda en nostres climas, però qu' en los paissos calents contribuheix en molt al adorno dels boscos ahont viuhén, sobre l' escorsa dels arbres. Allá afectan las formas mes estranyas. N' hi ha que se semblan á una papallona, á un sabatot, á una llagosta, á un mico, etc.

—Peró de l' arrel es de lo que 'ns habem d' ocupar; á voltas presenta una forma oval y regular. Las arrels propiament ditas son los filaments

que rodejan los dos tuberculs carnosos, receptacles de las materias de que s' alimentarà la planta que deu sortir de son cim. La dalia 'ns ofereix un exemple familiar de tubércul. També 's dona aquet nom á n' els tronchs subterrànis reinflats de la patata; però en aquest cas la paraula no es exacta. En los tuberculs verdaders, los de la dalia del Orchis, no hi ha mes qu' un *gèrmen* capàs de reproduhir la planta, mentres qu' en la patata n' hi ha en gran número.

Veyem qu' un dels tuberculs del Orchis es mitg sech, es el qu' ha sigut empobrit per la vegetació d' aquest any; l' altre destinat á alimentar una nova planta està plé d' una especie de goma barrejada ab midó. Aquets tuberculs pelats, passats per aygua bullenta, secats y reduhits á grans per medi de la mola constituheixen lo *Salep*, sustancia alimenticia molt estimada entre 'ls orientals, que li atribueixen una virtut restauradora molt particular. Del orient nos vé lo verdader Salep del comers produhit per diferentas varietats d' Orchis, quals tuberculs son mes grossos que 'ls de nostres *Pentecostés*; no obstant los de nostre país tenen la mateixa composició y 'l Salep indigena pot rivalisar ab lo de Persia.

Se podria empleá 'l Salep á l' exterior com la arrel de la Consolda, la del Malví y 'ls altres emolients, però se 'n fa principalment us pera preparar caldos lleugers, sopas, que van molt bé ál comensament de la convalecencia de las malalties graves, perque son facils de pahir. Però no s' ha de creurer, com procuran ferho 'ls venedors, que 'l Salep siga com una quinta essencia d' aliment, de manera que una petita dosis basti per un menjar. Son necesaris 50 grams de llet ó de caldo pera disoldrer un gram de Salep, qui no té mes propietats nutritivas qu' una barreja de parts iguals de sémola y de goma, barreja qu' algunas vegadas se ven per engany baix lo nom de Salep.

Aqueixa substancia seria donchs per l' home en bon estat de salut un aliment insuficient y de preu excessiu. 'L metje l' emplea ab exit en las malalties inflamatorias del ventrell y dels budells; però es un remey de luxe que 's pot felisment reemplaçar per la goma y la fécula de patata.

NOTICIAS AGRÍCOLAS

CULLITA DE LAS OLIVAS.—Segons noticias adquiridas del Ampurdá y d' Olesa de Montserrat, la cullita d' enguany no 's presenta gayre bona; fins al extrém, que del últim punt nos diuen que son tantas las qu' han caygut y tant corcadas las que quedan en l' arbre, que la cullita d' aquest preciós fruyt no arribará á un quint de la producció anyal, y en l' Ampurdá temen no arribi á ser ni la meytat de la usual.

NOTICIA POCH AGRADABLE.—En Huesca (provincia aragonesa), s' han posat á la venda en públich encant *setse* fincas, per no haver pogut pagar ab la deguda puntualitat las crecudas contribucions.

Aixó ho ha dit lo diari d' alla mateix.

LA EXPOSICIÓ VINÍCOLA DE MADRID.—Los suscriptors nostres de la provincia de Tarragona qu' obtinguéren premi en aquell certámen, foren:

D. Ramon Anguera y Anglés, de Falset; Sr. Gasset, de Tarragona; D. Joan Gatell y Folch, d' Altafulla; D. Sebastiá García Robres, de La Morera.

Imprenta de «La Renaixensa», Portaferrixa, 18, baixos.

CALENDARI
DE
L' ART DEL PAGÉS,
PEL ANY
1878

SEGONA EDICIÓ.

Adornat ab línies.

De franch pels suscriptors.

Preu: 6 cuartos.

Se regala als que se suscrigan d' avuy endavant.

SE VEN: en las llibrerías de Verdaguer—Rambla: Puig—Plas-
sa Nova: Niubó—Espasería: Masferrer—Porta-ferrissa; en la pa-
perería de Juan Poch—plassa de la Llana, y en molts punts de
fora.

PER LAS DEMANDAS: en lo carrer del Hospital, 19, y en la Ad-
ministració de L' ART DEL PAGÉS.

GRAN CANTITAT
DE
FOSFAT DE CALS

procedent d' una fàbrica de productos animals ó sigan *desperdicis d' ossos*
y *banyas* en estat de ser aplicat immediatament á las plantas com *adob* y
á un preu molt acomodat. *Informarán* en lo carrer del Càrme, número 41,
pis 2.º, 1.ª porta.—Barcelona.

Ayuntamiento de Madrid

BOTIGA DEL BANO

CARRER DEL

HOSPITAL, 19

BARCELONA

UNICH

DEPÓSIT

DE MISTOS DE CERILLA

DE LA AFAMADA FÁBRICA

«EL GLOBO» DE VALENCIA

que tan bon nom s' ha conquistat, tant per l' inmillorable classe de mistos com també per la gran quantitat que contenen las capsetas, y aixó fa, que surtin molt ventatjoses pels consumidors.

PAPER DE FUMAR de totas classes y marcas.

PAPER DE CREIXENS (berros)

Ab l' extracte d' aquesta higiénica planta, 's fábrica un nou paper de fumar. Segons opinió de Mr. Guibour, confirmada per l' Academia; 'ls *creixens*, son lo mes eficás remey pera la conservació de la boca. Recomaném als fumadors aquet nou é higiénich paper, segurs de qu' al probarlo, trovarán sas bonas cualitats, servint aquestas del millor elogi qu' es pot fer del dit paper.

CALENDARIS de totas menas y molts altres géneros, á preus molt ventatjosos.